THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
242 DUNDAS ST. WEST (Telephones: ADelaide 7424-7425
NATHAN FRIEDLAND, President.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates; $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.

האַלטען מיר ביים סוף פון רעפעראַציע צאַלונגען?

עס איז געשען פונקט אַזוי ווי מען האָט עס געקענט פאָראויסזעהן. דייטשלאַנד אַנטזאָגט זיך צו צאָלען די רעפעראַציעס, לויט וועלכען עס איז אָפּמאַך.

דער הואַווער מאַראַטאָריום ענדיגט זיך דעם ערשטען יולי פון דאָס יאָר. אָבער דער דייטשער פינאַנץ מיניסטער, הערמאַן דימריך, האָט באַציימענס, אויף אַן עפענטליכער פאַרזאַמלונג דערקלערט, אַז דייטשלאַנד וועט ניט צאָלען מער קיין רעפעראַציעס צו די אַלאַירטע לענדער.

דער אונטערשייד פון דעם וואָס דימריך האָט געזאָגט לעצטען פרייטאָג, און וואָס דער דייטשער רייכסקאַנצלער, ברוינינג, האָט געזאָגט לעצטען יאַנואַר איז דאָס, וואָס דער לעצטער האָט געזאָגט, אַז דייטשלאַנד וויל, נאָר זי קען ניט צאָלען. און דימריך האָט געזאָגט, אַז דייטשלאַנד וועט ניט צאָלען.

עס איז ניט אויסגעשלאָסען, אַז פראַנקרייך וועט מאַכען אַ טומעל און וועט מעגליך וועלען אָקופּירען דייטשע טעריטאָריע. אָבער עס איז צווייפעלהאַפט אויב די איבעריגע לענדער, איבערהויפּט, ענגלאַנד און אַמעריקע, וועלען דערלאָזען צו אַזאַ שריט מצד פראַנקרייך.

דעם אָנהויב ניט צו צאָלען די רעפעראַציעס ווען דער הואַווער מאַראַטאָריום וועט זיך ענדיגען, האָט דאָך אייגענטליך ענגלאַנד געמאַכט. אין דעם ענגלישען בודזשעט איז דאָך קיין איין סענט ניט באַשטימט געוואָרען צו צאָלען די מלחמה חובות צו אַמעריקע. דער ענגלישער פינאַנץ מיניסטער האָט דערקלערט, אַז די רעפעראַציע צאָלונגען פון דייטשלאַנד באַלאַנסירען מיט דעם חוב פון ענגלאַנד צו אַמעריקע, מיינט עס אַז ענגלאַנד דאַרף זיך כלל ניט אַנשטרענגען, זי וועט בלויז דאַרפען אַריבערשיקען דאָס געלט, וועלכעס זי וועט דערהאַלטען פון דייטשלאַנד נאָך אַמעריקע, און אפילו פאַרשפּאָרען דאָס אויך און לאָזען דייטשלאַנד שיקען דאָס געלט דירעקט נאָך אַמעריקע.

האָט דאָך ענגלאַנד נאָכן גוט געוואוסט, אַז דייטשלאַנד קען ניט און וועט ניט צאָלען. זי האָט זיך אָבער ניט וויסענדיג געמאַכט און, אַגב, איז דאָך דער אופן ווי אַזוי ענגלאַנד וויל זיך אַרויסדרעהען פון ניט צאָלען, שעהנער איידער זאָגען פראָסט, ווי פראָסטע מענשען ריידן "מיר קענען ניט און וועלען ניט צאָלען די מלחמה חובות". שעהנער איז פאַר ענגלאַנד, אַז דייטשלאַנד זאָל עס זאָגען, און ניט אַזאַ יוסטער בעל הבית ווי "דזשאָהן בול".

מערקווירדיג אָבער ווי דער דייטשער פינאַנץ מיניסטער האָט אויפגעכאַפּט דעם קאַפּולער אַנצוהערעניש פון דעם ענגלישען פינאַנץ מיניסטער, ביי אים איז עס אויסגעקומען ווי מען זאָגט:

"זעהר גוט! דו ווילסט אַליין ניט זאָגען, וועל איך זאָגען. איך שעהם זיך ניט. פאַרלירען האָב איך סיי ווי סיי ניט וואָס".

נעמט מען אין אַכט די אומשטענדען, אונטער וועלכע דער דייטשער פינאַנץ מיניסטער האָט עס געזאָגט, און וויסענדיג אַז ענגלאַנד האָט עס געדאַרפט זאָגען, וועט דאָך די לעצטע ניט דערלאָזען, אַז דייטשלאַנד זאָל דערפאַר אָנגערירט ווערען פון פראַנקרייך.

עס איז צו גלויבען, אַז מיר האַלטען ביים סוף פון רעפעראַציע צאָלונגען. וועלכע האָבען ניט נאָר דייטשלאַנד, נאָר די גאַנצע פינאַנציעלע וועלט געהאַלטען אין אַ קלעם די לעצטע פערצען יאָר. וועט דאָך דאָס העלפען אָפּכאַפּען דעם אַטעם, אויב ניט אָפּשאַפען דעם קריזיס.

וואָס זשע איז די שמחה?

לעצטענס ברייננט מען גרוסען פון ראַטען־פאַרבאַנד, אַז דער פינף יאָריגער פּלאַן איז אַ דורכפאַל. סיי קאַרעספּאָנדענטען און סיי באַזונדער, וועלכע קומען פון ראַטען־פאַרבאַנד זוכען צו איבערשייגען איינע די אַנדערע מיט גרוסען וועגען דעם דורכפאַל פונ'ם פינף יאָריגען פּלאַן.

איז דאָך שוין אַן אַלט־באַוואוסטע זאַך, אַז מען דאַרף ניט זיין קיין צו גלויביגער אין באַצוג צו גרוסען פון ראַטען־פאַרבאַנד, ניט "פּראָ" און ניט "קאָן". ווייל ביידע איבערטרייבען גאַנץ באַדייטענד.

אַז מען דאַרף אויף דעם געביט ניט זיין אייליג צו גלויבען אַלץ וואָס מען דערצעהלט, דינט אַלס ביישפּיל דאָס, וואָס יעדעס לאַנד פרעהט זיך מיט עפּעס אַנדערש פון ראַטען־פאַרבאַנד דורכפאַל און דער עפּעס איז פונקט דאָס, אין וואָס דאָס געוויסע לאַנד איז פאַראינטערעסירט.

מיט דעם, וואָס אויפ'ן אַגריקולטורעלען געביט זענען די קאָמוניסטען דורכגעפאַלען און עס איז פּראָדוצירט געוואָרען בלויז 34 פּראָצענט פון דער באַשטימטער קוואָטאַ. די פרייד איז אַ פאַרשטענדליכע, ווייל אַ דורכפאַל אין תבואה פּראָדוקציע אין ראַטען־פאַרבאַנד מיינט, אַז קאַנאַדע האָט ניט נאָר ניט קיין קאָנקורענט. נאָר האָט אויך אַ מאַרק וואו צו פאַרקויפען איר תבואה איבערפלוס.

אין די שטאָטען פרעהט מען זיך מיט דעם דורכפאַל פון בויען אויטאָמאָביל פאַבריקען ווי אָנגעצייכענט. צוליעב די זעלבע טעמים, און אַזוי אויף דער גאַנצער לייניע.

זיי זעגאָנט, געפינען זיך זעהר וויניג וועלכע גלויבען די דערמאָנטע אַלע גרוסען, נאָר לאָמיר אפילו אַזוי דער פינף יאָריגער פּלאַן אין ראַטען־פאַרבאַנד איז אַ דורכפאַל, ווי די גרוסען אָפּגעבער ווילען, וואָס זשע איז די שמחה אין די קאַפּיטאַליסטישע לענדער?

וואָס דאַרטען זאָל ניט האָבען פאַסירען, ווייסט דאָך די וועלט אין זאַך, אַז אין ראַטען־פאַרבאַנד הערשט ניט אַזאַ שווידערליכע אַרבייטס־לאָזיגקייט ווי אין די קאַפּיטאַליסטישע לענדער. אויף דעם געביט איז דאָרטען פונקט פאַרקערט, עס פעהלען אויס אַרבייטער.

אויב אפילו עס זאָל אמת זיין, אַז די רוסען הונגערען, הונגערען זיי דאָך דערפאַר, ווייל קיין שפּייז איז ניטאָ, און ניט אַזוי ווי ביי אונז, וואו אַרבייטער הונגערען דערפאַר, וואָס די שפּייכלערס פון לאַנד זענען איבערפולט מיט כל טוב. און מאַקע דערפאַר הונגערען זיי, ווייל מען דאַרף ניט מער זייער אַרבייט פאַר פּראָדוקציע און פאָלגליך האָבען זיי ניט פאַר וואָס צו קויפען די אָנגעקלייבענע שפּייזען און אַנדערע נויטווענדיגקייטען צום לעבען.

וואָס זשע איז די שמחה אויף די קאַפּיטאַליסטישע לענדער, אַז דער פינף יאָריגער פּלאַן אין ראַטען־פאַרבאַנד איז אַ דורכפאַל?

זאָלען מיר זאָגען, אַז די לענדער ווילען אָפּזעצען אין ראַטען־פאַרבאַנד זייער איבער־פּראָדוקציע. קענען זיי דאָך עס יעצט אויך טאָן, אָבער זיי פונען עס ניט. ווייל זיי ווילען מיט'ן ראַטען־פאַרבאַנד ניט האַנדלען, איבערהויפּט ווייל עס ניט אַמעריקע און קאַנאַדע. וואָס־זשע איז די שמחה?

שווער צו פאַרשטעהן אַזאַ מאָדנע דערשיינונג. סיידען זיי אַליין ווייסען ניט מיט וואָס זיי פרעהען זיך, אָדער בכלל האַלטען זיי פון דער מצוה. אַז אויב קאָמוניסטען האָבען אַ דורכפאַל, דאַרף מען זיך פרעהען, אפילו אויב דער דורכפאַל איז אין אויסגעמראַכטער?

נאַרג אַרויף

(מעגליכע שמועסען)
פון יצחקי.

א געשעהעניש פון וויכטיגער באַדייטונג איז ביים סוף פון לעצטער וואָך פאָרגעקומען אין ענגלאַנד. עס איז א געשעהעניש וועלכע צייגט אָן אויף א נייער פּאָליטישער וועגרונג אין יענעם לאַנד פון טראַדיציעס.

לעצטען דאָנערשטאָג זענען פאָרגעקומען ביי־וואַהלען אין וויעקפיעלד, יאָרקשייר (ענגלאַנד). דאָס איז אַן אַרבייטער וואַהל־באַצירק און די ביי־וואַהלען זענען נויטיג געווען צוליעב דעם טויט פון אַ קאָנסערוויטיווער דעפּוטאַט וועלכער האָט פאַרטראָטען דעם באַצירק זינט די לעצטע לאַנד־וואַהלען, ווען מעקדאָנאַלד'ס "נאַציאָנאַלע" רעגיערונג איז דערוועהלט געוואָרען מיט א ריזיגער קאָנסערוואַטיווער מאַיאָריטעט.

די אַרבייטער פּאַרטיי איז, ווי באַקאַנט, אַרויסגעקומען פון די לאַנד־וואַהלען מיט אונטערגעקלאַפּטע אויגען און שוואַרץ־ זעהנען האָבען שוין פ'ראויס געזעהן דעם סוף פון דער לייבאַר פּאַרטיי אין ענגלאַנד.

אָבער אָט זענען לעצטען דאָנערשטאָג אין פאַרגעקומען ביי־וואַהלען אין וויעקפיעלד — און וואונדער איבער וואונדער — עס איז דערוועהלט געוואָרען ניט אַ "לייבאַריט".

וואָס איינט עס?

דאָס איז אַ סימן אַז די ענגלישע וועהלער, וועלכע האָבען, אין פאַרלויף פון די לעצטע לאַנד־וואַהלען, געלאָזט זיך פאַרפירהערן פון דער "אישר" אַז אין אַ "נאַציאָנאַלער רעגיערונג ליגט דאָס ברויט און פּוטער פון פאָלק", הויבען שוין אָן צו קומען צוריק פון דער ערשטער פאַרבלענדונג.

דער אַרבייטער זיעג אין וויעקפיעלד איז, אַזוי צו זאָגען 'די געהיימע האַנט, וועלכע שרייבט אויף דער וואַנט", פאַר א נייער וועגרונג לטובת דער אַרבייטער פּאַרטיי אין ענגלאַנד.

* * *

אין דערוועלבער צייט, צוזאַמען מיט דעם דאָזיגען אַרבייטער זיעג איז אויך געקומען די נייעס פון ענגלאַנד אַז רעמזי מעקדאָנאַלד האָלט ביים רעזיגנירן פון זיין אַמט אַלס פּרעמיער און כדי צו פאַרזיכערן דערוועהלט פאַר א נייעס פּרעמיער וועט ער רעקאָמענדירען, אַז דער קאָנסערוואַטיווער פיהרער סטענלי באַלדווין, זאָל איבערנעהמען זיין פּלאַץ.

מעקדאָנאַלד'ס געפאָלגטע רעזיגנאַציע ווערט צוגעשריבען צוליעב צרות וואָס ער האָט מיט זיינע אויגען און דאָס לאָזט דערוקא גאַנץ גוט גלויבען. עס וויינט אויס אַז מעקדאָנאַלד האָט שוין לאַנג גליטען אויף די אויגען... אָבער ביז איצט איז סטענלי באַלדווין געווען זיין "נאַריסמען". מעקדאָנאַלד האָט ווירקליך נאַכגעפאָלגט די פּוסטרעס פון זיין "נאַריסמען" די נאַציאָנאַלע רעגיערונג איז אַריין אין מאַכט.

מעגליך אַז איצט איז פאָרגעקומען א שטיקעל מיינונגס־פאַרשיעדענהייט צווישען דעם "בלינדען" מעקדאָנאַלד'ן און דעם "בלינדען" באַלדווין, אָבער עס איז אַן אַנדערע טונג אין אַן אויסגעדרוקטע אויפ'ן אַמט פון דער אויסגעדרוקטער אויפ'ן אַמט פון דער אויסגעדרוקטער אויפ'ן אַמט פון דער אויסגעדרוקטער